

Gausdals Tidende

27. årgang

Gausdal Historielag

nr 1 2014

2013

Historielaget holdt årsmøte i Østre Gausdal Prestegard 10. mars med 32 frammøtte. Birgit Kråbøl holdt foredrag om Hans Aanrud, Ulstrup og jubileumsprogrammet for Hans-Aanrud jubileet. Eva Aamodt hadde frasagt seg gjenvalg og ble takket for innsatsen med blomster og gave. Lars Slåen Heyerdahl ble valgt til nytt styremedlem.

"Ulstrupfilmen" og en film om høykjøring fra Hornsjøen ble vist. Det har vært 8 styremøter i perioden med 42 saker til behandling. Historielaget har nå 456 medlemmer.

Æresmedlem

Tor Korsvold ble utnevnt til æresmedlem for sin mangeårige innsats med slektsgransking, fotoregistrering og sitt Ulstrupengasjement.

Fra før er 10

æresmedlemmer utnevnt i lagets historie: Ivar B. Blekastad, Marthe Stine Fyksen, Birgit Kraabøl, Arne Sand, Kjell Håkon Reistad, Kristian Heimstad, Audun Kjos, Helge Nordrum, Olav T Forseth og Ottar Einstad.

Ny æresmedlem Tor Korsvold flankeres av tre tidligere utnevnte æresmedlemmer. F.v Marthe Stine Fyksen, Tor, Birgit Kraabøl og Ivar B. Blekastad.

Boksalg

Historielaget har mange bøker for salg. Disse kan kjøpes på medlemsmøtene i prestegarden første mandagen i måneden, og på forskjellige butikker i bygda og hos bokhandlere på Lillehammer. På butikkene blir de sist utgitte bøkene prioritert på grunn av begrenset hylleplass. Hjelp oss med å gjøre butikkpersonalet oppmerksom på at bøker

mangler, slik at de kan varsle vår ansvarlige for bøkene om at det må suppleres!

Bøker kan også bestilles under fanen "salgsartikler" på www.gausdalthistorielag.no, og salg@gausdalthistorielag.no

Boknemnda

Boknemnda kom med Gausdalsminner nr. 15 i år. To av de mangeårige medlemmene, Ivar B. Blekastad og Marthe Stine Fyksen ønsket å fratre i høst, og nytt bokutvalg er Kjell Solberg, leder, Britt Grimstad, Gustav Klaape og Kirsten Bråthen.

Til 150-års jubileet for Hans Aanrud ble det utgitt en omfattende bok om jubilanten. I redaksjonen satt Geir Haugsbakk, Hans-Jørgen Wallin Weihe og Ivar B. Blekastad. Boka fikk gode kritikker og bør være interessant for gausdøler flest.

Vi er i innspurten med Vestre Gausdals videreføring av Kråbølsboka, "Garder og slekter i Gausdal" og en bok om garder og slekter i Øygardom og Svingvoll, med arbeidstittel "Kjosboka".

"Minnes du" kveld med åpning av Skulemuseum

Ideen til eit skulemuseum fekk Jon Torolf Forseth i 1980 åra. Han var da vaktmeister ved Myra skule. Else Kveine, lærar ved skulen, med fleire, støtta tanken. Da skulen vart nedlagt i 2002, vart det meste av aktuelt utstyr samla på eit klasserom som barnehagen førebels ikkje hadde bruk for. Seinare vart alt dette flytta til Prestgarden, og bore opp i tredje etasje i ytre og søre delen av bygningen. Der skulle museet få

*Skulemuseet på Strømssalen.
Foto: Ole Johan Elvestad*

disponere to rom til lager for museumsgjenstandar. Det vart seinare bestemt at museet skulle ligge i Østre Gausdal Prestgard, og i 2011 vende Birgit Kråbøl i Historielaget seg til Torgunn H. Maurset og spurde om ho ville ta ansvar for oppstart av ei nemnd som kunne ta seg av arbeidet med eit skulemuseum for Gausdal. Denne nemnda har hatt følgjande medlemar: Ragnhild Bjørge, Marie Ellingsberg, Inga Johanne Pighaug og Torgunn H. Maurset. Desse har nå arbeidd i tre år med registrering av skulemateriell, inventar og bilete. Torstein Steinbakke og Johan Ruud var med litt i starten av registreringa, og Kjell Håkon Reistad har stått for all arkivering av bileta på data. Han har også hjelpt til med å henge opp lampene i klasseommet, som opphavleg var den gamle Strømssalen. Arne Nordlien

har laga «gamal» tavle i tre, og Gunnar Rundtom har stått for snekring av hyller. Mesteparten av inventaret kjem frå nedlagde Myra skule. Nokre pultar kjem frå Myra, andre frå Engjom, Auggedal og den gamle Linflåskulen. Bøker, plansjer, kart, biletbånd og diverse andre skulesaker kjem frå fleire skular. Ein del er kome frå privatpersonar. Bilete av mange av barneskulane i kommunen har fått plass i gangen utanfor «klasserommet». Der heng også bileta frå Engjom skule som Synnøve Sveen, født Austlid i 1910, har måla. Ho var utdanna dekorasjonsmålar, sjå Gausdalsminner nr. 14. Bileta skildrar fleire av skulefaga og livet på skulen med borna i sentrum. Synnøve har også måla skulefana for Myraskulen som er i museet. Her i gangen finn ein også ein sløydbenk, også frå Engjom, og eit kateter/talerstol frå Auggedalsskulen m.m. Dette har vore eit interessant arbeid, men også noko krevjande når det gjeld å få tak i gamle ting som burde vera med i samlinga. Meir arbeid står att på loft og i kjellar i prestgarden, og vi held fram med arbeidet vårt i museet når det blir litt betre i veret. Vi vonar og trur at det vil koma til fleire ting etter kvart slik at museet også kan bli i stand til å lage temautstillingar. Museet opna den 10. november 2013 med mykje folk til stades. Nemnda har sendt ut invitasjon til dei skulane som er att, slik at elevane der kan koma og oppleve ein skuletime frå gamle dagar. Ellers kan alle som har tilstellingar i prestgarden be om å få koma inn, - dersom einkvan frå Historielaget er til stades.

Vi takkar for oppdraget vi fekk og ønskjer at mange skal få glede av Skulemuseet i framtida.

Johs Harviken og Solveig Rusten studerer ivrig skulebøkene som Solveig har gitt til museet. Foto: Ole Johan Elvestad

Representantane for dei som har gjort museet mulig, fikk takk fra leder Ola Fyksen. F.v. Inga Johanne Pighaug, Torgunn Holm Maurseth, Marie Ellingsberg, Ragnhild Bjørge og Jon Torolf Forseth. Foto Ole Johan Elvestad

"Et dykk i Gausdals skolehistorie" var tittelen på Johs Harvikens grundige og interessante foredrag. Han tok oss med på ei reise fra de første skriftlige nedtegnelser, med runeinskripsjoner på Li, til dagens skole.

Slektsgransking, kirkebøker og fotoregrering.

Medlemsmøtene første mandag i måneden holdes i regi av Gunnar Rundtom som leder for slektsgranskinga. Møtene er ganske godt besøkt med 10-15 personer hver

gang. Tor Korsvold leder fotoregistreringen. Han behandler og arkiverer innleverte bilder. 200 bilder er blitt skannet til arkivet i 2013 og det er lånt ut bilder til Lions og deres kalender.

Inger Lise Grohmann med Folkeuniversitet har arrangert kurs i slektsgransking for 10 deltagere i prestgarden med Gunnar Rundtom og Magne Bårdslien som kursinstruktører.

Intervju/videogruppe

Vi oppfordrer folk til å skrive ned egne historier fra hverdagen, eller intervjuer naboer, slekt og venner.

Et møte er avholdt for å forsøke å få i gang intervju og videogruppe. Vi har folk som er interessert i å gjøre en innsats med å intervjuer, men vi mangler folk og utstyr til det tekniske arbeidet. Inntil videre ligger dette arbeidet i ro.

Arkivarbeid

Historielagsarkivet i kjelleren i Østre Gausdal Prestegard får stadig tilsig av verdifullt stoff fra bygda. Her oppbevares bygdehistorisk materiale i form av dokumenter, protokoller, brev, fotografier etc., med muligheter for utlån og innsyn etter fastsatte regler. Avlevering av materiale kan skje på medlemsmøtene den første mandagen i måneden, eller ved henvendelse til Kjell Håkon Reistad. Avlevering kan også skje til Opplandsarkivet på Maihaugen.

Utadrettet virksomhet

Historielaget har deltatt med boksalg og informasjon på Svatsumsdagene 2.-3.august, og Gausdalsdagen den 7.september.

Ulsrud Gardsmuseum 2013

Innen vedlikehold og utbedring av hus var brødrene Staum på plass med sin kompetanse. Takrenner på stallen og treverk på låvebrua sto for tur. På føderåda måtte gulyplankene rives etter sop pangrep. Etter sop kontroll og sprøyting kom nytt angrep i løpet av sommeren. Det medførte stengt føderåd det meste av sesongen. Nytt guly etter første sop pangrep ble malt. Gangen i hovedhuset ble listet og malt, og noe listing og maling ble

Brødrene Staum, Hammershaug og Reistad monterer takrenner

også utført i eldhus.

Mye vegarbeid skulle til etter flomskade. Avlingsvegen fra dalbunnen ble ryddet, reparert og gruset. Årets skogsdrift ble gjennomført med noe mindre utbytte enn tidligere. På sætra ble veggen inn til husa reparert. Et stort arbeid ble gjort med hogst og rydding på den nye lagerhustomta. På tunet kom bautastein over Hans Aanrud på plass. Det var nyklippet gras på tunet gjennom hele sommeren og blomstergryta var på plass. Årets vask inkluderte blankpusset kobber og sølv, samt sætervask med oppfrisking av interiøret. Det var beitende dyr på sæterlykkja gjennom sesongen. Antall dugnadstimer kom på over 600 timer denne sommeren.

Arrangementsdelen begynte den 29. mai. Da hadde deltakere på Aanrudseminar en stopp i låveamfiet på veg fra Gausdal Arena til Bødal. Gjestene fikk Anne Kleivens kveitkaku etter Kirsten Ulsruds oppskrift, aperitiff med smak av pære samt opplesning av Aanrudfortelling og presentasjon av Ulsrudhistoria. Dagen etter fikk Sambandet fra Rudsbygd, et møte med Aanrud i låveamfiet. I juni arrangerte Undervisningsforbundets pensjonister ved Johs Harviken og Åse Mari Sveen sin Aanrudsamling. Ellers ble det tre familietreff som alle fikk sin Ulsrudhistorie med Aanrudinnslag. Ungdomsskolens avgangskull hadde sitt årlige besøk før skoleslutt. To klasser fra idrettslinja på Gausdal videregående campet på tunet i juni og september.

Under åpent gardsmuseum ved Olsok besørget Helge Hysjulien det musikalske. Lars Heyerdahl fortalte om bonde og målmann Per Bø. Geita Krokhorntet fra Aanruds forfatterskap fant vegen til Ulsrud ved hjelp av Gustav og Anna fra Tøftumbakken. Romsdalsjenter representerte Sidsel Sidserk og gjeterguttene Peter fra samme Aanrudfortelling.

Vegen til Ulsrud vart skilta i år.

Helge Hysjulien spilte på Olsokarrangementet

Lars Heyerdahl om Per Bø på Olsokarrangementet.

Den 6. september var det tid for Aanrudjubileumsforestilling med Trond Klaape og Inge Gjevre samt avduking av minnestein over Hans Aanrud ved Kjersti Stenseng

og Anne Kleiven. Markvandring i Aanruds rike den 8. september begynte og endte på tunet i Ustrud.

Sesongen ble avslutta med Vestre Gausdal Pensjonistforening den 26. september. Også da med tema Aanrud.

Aanrudåret 2013

Aanrudjubileumsutvalget ser tilbake på et aktivt år. Varierte og mange programposter trakk til seg et stort antall deltakere, lyttere og lesere. Programmet besto av bok- og cd-salg, sosiale medier, utstillinger, dramatiseringer, dans, opplesning, gode måltid, filmframsyning, fjellvandring, markvandring, gudstjeneste, kåserier/foredrag, minnestein og informasjonstavler. På denne måten nådde vi mellom 4000 og 5000 personer i løpet av året.

I januar 2013 åpnet hjemmeside på aanrud.no og aanrud.com. Etter hvert kom facebookside viet Aanrud. Geir Haugsbakk, Hans-Jørgen Wallin Weihe og Ivar B. Blekastad satt i redaksjonen for boka "Om det store i det små - Hans Aanrud 150 år". Den inneholder tekster av Aanrud samt 10-12 andre bidragsytere og ble lansert på Aanruds fødselsdag den 3. september. Lyngdal Historielag tok inn Aanrudomtale i sin årbok. Aanrudfortellinger på 2 CD'er er innlest av Anne Kleiven.

Under åpning av Gausdal Arena i januar, var Aanrud representert i Morten Jostads skikkelse, også med fortellinger. Seminar på HiL ved Fåberg og Lillehammer Historielag i februar samt seminar i Gausdal Arena ved Norsk Litteraturfestival i mai, trakk et stort publikum. Seminaret i Gausdal Arena var fulgt opp av tur til Auggedalen med stopp i Ustrud. Her med orientering om personer og steder i Auggedalen fra Aanruds diktning. Turen gikk videre til Det Hemmelige Teater med forestillinga Simen Venaasen og endte i Kulturstua Ro med Aanrudbuffet. I Gausdal bibliotek kunne Aanrudutstilling beskues i form av informative plakater. Utstillinga ble supplert og flyttet til Ustrud under jubileumsuka i september. Den utvidede utstillinga besto bl.a. av gaver til gardsmuseet i anledning jubileet. Det var to stoler fra det Aanrudske hjem, gitt av Arne Julsrud Berg, innrammet portrettfoto av Aanrud, rekonstruert og gitt av Terje Dannemark, skisse tegnet av Olaf Gulbrandsen, gitt av Iver Forseth. I sommersesongen på Aulestad gikk filmkomedien Småfolk og Storfolk fra 1950-tallet, innspilte Aanrudfortellinger regissert av Tancred Ibsen. Filmframsyninga var supplert av plakautstilling. I kulturskolens regi leverte dansegruppa Complete en Aanrudforestilling i marsj, basert på forfatterens liv og diktning. Under familiedag på Maihaugen i juni var også kulturskolen inne med "En Odelsbonde" i samarbeid med Teater Leven og Det Hemmelige Teater. Via Aanrudmarsj i Vestfjellet samt markvandring i Auggedalen fikk deltakerne kombinere Aanrudbudskap med fysisk aktivitet. Aanrudmarsjruta har faste informasjonstavler for en varig vandringsrute.

Markvandringsruta har tilhørende informasjonshefter og plakater. Topptrimmen la inn fjelltopper i Vestfjellet som sto sentralt i Aanruds forfatterskap. Festforestilling i Frydenlund Teater på selve jubileumsdagen bød på dramatisering av "Hanan og

Simen Venaasen" samt opplesninger. Kulturstua Ro serverte Aanrudmeny etter forestillinga. Samme uke gikk jubileumsforestillinga "...men du digtet litt om livet..." av stabelen i Ulsrudamfiet. Her formidlet Trond Klaape og Inge Gjevre et egenprodusert potpurri i ord og toner over jubilaranten. Arrangementet besto ellers av utstilling nevnt ovenfor, samt avduking av minnestein ved Kjersti Stenseng og Anne Kleiven. Uka

Kjersti Stenseng og Anne Kleiven avduker minnestein. Foto Olav Iverslien

avrundet med Aanrudmesse i Vestre Gausdal kirke, profilert med debutnovella "Hvorledes Vorherre fikk høiet til Asmund Bergemellom". "... men du digtet litt om livet..." gikk i reprise på Lillehammer bibliotek og i Gausdal kulturhus. Ei justert utgave ble framført i Minnesund. Trond Klaape og Inge Gjevre har innenfor rammen av Kriblemidler i Oppland fylkeskommune utformet Aanrudforestillinger i samspill med skoleelever i regionen. Trond Klaape har gitt enmannsforestilling på barneskoler og ungdomsskolen i Gausdal. Senioruniversiteter, historielag, pensjonistforeninger og andre grupper har hatt sine egne arrangement med Aanrudtema, hvor bl.a. Geir Haugsbakk, Birgit Kraabøl og Anne Kleiven har bidratt med foredrag, kåseri og opplesning. Jubileet er gjennomført med støtte fra Gausdal Historielag og Gausdal kommune samt en stor dugnadsinnsats. Bidrag er

mottatt av Oppland fylkesbibliotek og Gausdal fjellstyre.

*Mange festdager i Ulsrud i 2013
foto: Olav Iverslien*

Sidsel Sidserk

*...men du digtet litt om livet...
foto: Olav Iverslien*

*Vi takker alle for
interessen, innsatsen
og engasjementet i
året som gikk!*

Årsmøte i Gudbrandsdal Historielag på Aulestad. Birgit Kaabøl holdt foredrag.

Aanrudsitat:

*"Nå er du vel
fornøyd da"*

sa
Asmund
Bergemellem

TILLITSVALGTE 2013

Leder

Ola Fyksen

Nestleder

Tor Kristian Nordvang

Kasserer

Morten Kleiven

Sekretær

Svein Fyksen

Styremedlemmer

Lars Slåen Heyerdahl

Ivar Wold

Sofie Ågot Aulstad

Leder i boknemnda

Ivar B Blekastad

Boksalgsansvarlig

Ivar Wold

salg@gausdalhistorielag.no

Leder for fotoregistrering

Tor Korsvold

Leder for slektsgransking

Gunnar Rundtom

Arkivansvar

Kjell Håkon Reistad

Småbr.lagshistorie

Per Audun Øvstehage

Slekter/garder bind II

Arne Halvorsen

"Kjosboka"

Tor Kristian Nordvang

Koordinator Ulsrudutvalg:

Birgit Kraabøl

Skulemuseet:

Torgun H. Maurset

Hjemmeside:

www.gausdalhistorielag.no

E-post:

post@gausdalhistorielag.no

Postadresse:

Gausdal Historielag

Postboks 1

2649 Ø. Gausdal

Bankkontonr:

2003 20 08276

Medlemskontingent:

100 kr.

Årsmøte

Gausdal Historielag har årsmøte i Ø. G. Prestegard søndag 9. mars kl 1900. Saker kan fremmes for årsmøtet av alle medlemmer. Saker fremmes skriftlig og sendes styrets leder innen 26. februar 2013. Årsmøtetema: 1814 og Grunnlovsfeiringa. Foredrag og film.

Styret

Medlemsregister

Vi trenger et oppdatert medlemsregister. Vær vennlig å skrive på navn i øverste venstre hjørne ved bruk av brevgiro. I 2012 ble det sendt ut purring til over 60 medlemmer som hadde betalt, men som ikke hadde skrevet på navn.

Medlemsmøter

Slektsgranskings- og fotomøter finner sted i våre lokaler i Prestegarden hver første mandag i måneden. I år står vi igjen med den 3. mars –7. april -5. mai - 2. juni -6. oktober - 3. november -1. desember. Vel møtt!

Vi har samtidig bøker til salgs, historielagets utgivelser, lokalproduserte bøker, Sigstads hilsningskort med motiver fra Gausdal, kartblad samt CD'er med slektsopplysninger. Mange bøker til nedsatt pris!

Levering av materiale til historielagets arkiv.

For å sikre forskriftsmessig avlevering og registrering anbefaler vi våre månedlige medlemsmøter eller direkte kontakt med arkivansvarlig, tlf. 90066640.

.

Gausdal Historielag vil takke for all støtte i 2013

Gausdal Historielag